

Joanna Fila

Uniwersytet Łódzki

DOTACJA DLA BEZROBOTNYCH PODEJMUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ A POWSTAWANIE MIKROPRZEDSIĘBIORSTW

Streszczenie: Artykuł prezentuje problematykę wsparcia finansowego osób bezrobotnych, podejmujących samodzielną działalność gospodarczą. W Polsce instrumentem takim jest dotacja przyznawana przez urzędy pracy ze środków Funduszu Pracy. Przyznanie dotacji może odgrywać pozytywną rolę zarówno w aspekcie polityki zatrudnienia, jako zachęta do aktywizacji zawodowej i porzucenia statusu osoby bezrobotnej, ale także jako czynnik rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Nie bez znaczenia pozostaje także wpływ na sektor finansów publicznych.

Słowa kluczowe: mikroprzedsiębiorstwa, finansowanie działalności gospodarczej, osoby bezrobotne, pomoc publiczna.

1. Wstęp

Nowe przedsiębiorstwa to istotny warunek rozwoju gospodarki. Ważne jest w związku z tym, aby istniały czynniki sprzyjające podejmowaniu działalności gospodarczej, w tym dostępność kapitału. Potencjalni nowi przedsiębiorcy mogą mieć za sobą różne doświadczenia zawodowe. Wśród nich mogą być osoby bezrobotne, dla których możliwością powrotu na rynek pracy jest samozatrudnienie. Aktywizowanie tej grupy osób i wspieranie jej w początkowym okresie rozwijania działalności jest szczególnie istotne w krajach, które cechuje wysoka stopa bezrobocia. Działaniem zaradczym w tej sytuacji może być wdrożenie przez państwo programów aktywizujących, skierowanych właśnie do osób bezrobotnych, które będą zachęcać do gospodarczego usamodzielnienia się. Mogą one pomóc w przezwyciężeniu negatywnych skutków kryzysu lub w złagodzeniu ich w sensie mikro- i makro-gospodarczym.

Celem artykułu jest analiza wsparcia finansowego osób bezrobotnych, decydujących się na założenie własnej firmy w Polsce oraz próba oceny efektywności i kosztów tego wsparcia na tle innych instrumentów aktywnej polityki rynku pracy oraz w kontekście potencjału dla tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw.

2. Aktywna polityka rynku pracy – założenia koncepcyjne

Jednym z najpoważniejszych problemów społecznych krajów europejskich jest dziś zjawisko bezrobocia. Uzasadnione jest zatem podejmowanie działań zmierzających do jego zwalczenia, lub chociaż ograniczenia. Przedmiotem analiz stają się dlatego instrumenty aktywnej polityki rynku pracy, przyczyniające się do zmniejszenia skali tego zjawiska. Ramy prawne funkcjonowania polityki zatrudnienia oraz pomocy publicznej określają regulacje prawne na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Unia Europejska ustaliła wspólne reguły prowadzenia polityki zatrudnienia państw członkowskich na szczeblu wspólnotowym. Koordynacja narodowych polityk zatrudnienia odbywa się poprzez:

- ogólne wytyczne, opracowane przez Komisję Europejską,
- narodowe plany działań w kwestii zatrudnienia, formułowane przez poszczególne państwa członkowskie.

Ogólna polityka zatrudnienia UE uzyskała wymiar priorytetowy dopiero w traktacie amsterdamskim, który wszedł w życie 1 maja 1999 r. Stworzono w nim podstawę do formułowania Europejskiej Strategii Zatrudnienia (European Employment Strategy, EES), a jej celem uczyniono powiązania wzrostu gospodarczego Unii z powstaniem nowych miejsc pracy, a także określenie zadań dla ponadnarodowej współpracy państw członkowskich w celu redukcji bezrobocia, ubóstwa i marginalizacji społecznej. EES opiera się na czterech filarach, zaprezentowanych w tab. 1.

Tabela 1. Filary Europejskiej Strategii Zatrudnienia

Numer	Cel (filar)	Charakterystyka działań
I	zatrudnialność	starania o możliwość powrotu bezrobotnych do pracy, a także promocję rynku pracy otwartego dla wszystkich
II	przedsiębiorczość	dążenie do ułatwiania obywatelom UE zakładania i prowadzenia firm oraz zatrudniania innych osób (akcentuje się tutaj kwestię tworzenia nowych miejsc pracy, w tym także motywowanie do samozatrudnienia)
III	zdolność adaptacyjna pracowników i pracodawców	modernizowanie organizacji pracy
IV	równość szans	rozwiązywanie problemu nierówności w zatrudnieniu kobiet i mężczyzn

Źródło: opracowanie własne.

Działania, które mają być podejmowane w ramach drugiego celu (filaru), tj. wspierające przedsiębiorczość, koncentrują się na:

- tworzeniu motywacji do samozatrudnienia,
- redukcji kosztów pracy,

- promocji zatrudnienia przez rozwój społecznych instytucji pozarządowych na poziomie lokalnym,
- redukcji kosztów administracyjnych oraz innych obciążeń.

Podstawowe cele przyjętej w Polsce *Krajowej strategii zatrudnienia 2007-2013* koncentrują się na: wzroście zatrudnienia, ograniczaniu bezrobocia oraz uzyskaniu znaczących postępów w zakresie jakości zatrudnienia. Podstawowe kierunki działań, które w latach 2007-2013 określają politykę państwa na rynku pracy, to: wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności oraz aktywizacja osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Promowaniu zatrudnienia w sektorze małych i średnich przedsiębiorstwach towarzyszy wspieranie samozatrudnienia (upraszczanie procedur związanych z podejmowaniem własnej działalności gospodarczej i zwiększanie jej opłacalności przez zmniejszanie obciążeń finansowych przedsiębiorcy). Ważny w tym kontekście staje się stopień przygotowania merytorycznego oraz implikacje o charakterze makro- i mikroekonomicznym [Kryńska 2007, s. 231].

3. Zasadność i znaczenie wspierania osób bezrobotnych w podejmowaniu samodzielnej działalności gospodarczej

Prowadzenie aktywnej polityki rynku pracy jest obecnie jednym z ważniejszych obszarów działań, mających przeciwdziałać bezrobociu i zwiększać zatrudnienie w Polsce. Wśród badaczy rynku pracy toczy się dyskusja na temat skuteczności aktywnej polityki rynku pracy. Doświadczenia praktyczne wskazują, że nie jest ona w stanie długoterminowo rozwiązać problemów rynku pracy. Prowadzenie skutecznych programów jest trudne, szczególnie w warunkach kryzysu gospodarczego oraz strukturalnych problemów na rynku pracy.

Na arenie międzynarodowej badania nad polityką rynku pracy prowadzone są przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD), która publikuje systematyczne raporty, koncentrujące się zwłaszcza na aktywnym wymiarze tej polityki (Active Labour Market Policy, ALMP). W jej ocenie pomoc w założeniu własnej firmy to działanie raczej marginalne w porównaniu z innymi instrumentami aktywnej polityki rynku pracy. W krajach OECD kształtuje się ona przeciętnie na poziomie 2,5% środków wydawanych w ramach ALMP, przy czym średnią „zawyżają” kraje mocno wspierające zatrudnienie: Hiszpania, Niemcy, Austria, Australia i Nowa Zelandia. Tego rodzaju pomoc dotyczy ok. 5% bezrobotnych i przynosi pozytywne skutki dla ograniczonej grupy korzystających [Osiecka-Chojnacka 2006, s. 25].

Argumenty ekonomiczne wsparcia publicznego mikro i małych przedsiębiorstw tworzonych przez osoby bezrobotne bazują na istniejących niedoskonałościach gospodarki rynkowej, szczególnie nieefektywności rynków finansowych i ujemnych efektach zewnętrznych [Metcalfe, Benson 2000, s. 4]. Programy wspierające bez-

robotnych w zakładaniu przedsiębiorstw mogą pozytywnie oddziaływać na gospodarkę w skali mikro i makro. W pierwszym przypadku ich pozytywnym efektem będzie to, że osoba bezrobotna usamodzielnia się i stanie się niezależnym podmiotem gospodarczym. Efekty makroekonomiczne są często trudne do zmierzenia i oceny. Z pewnością powstanie nowej jednostki gospodarczej wpłynie pozytywnie na strukturę sektora przedsiębiorstw i pobudzi konkurencję. Redukcja bezrobocia osiągnięta w ten sposób zmniejsza wydatki państwa na zasiłki dla bezrobotnych, a z drugiej strony daje szansę na zwiększenie dochodów budżetu państwa w postaci podatków.

Instrumentem polityki rynku pracy w Polsce, któremu przyświecała idea pomocy w tworzeniu nowych miejsc pracy, były w latach 90. XX w. pożyczki z Funduszu Pracy. Praktyka potwierdziła, że konieczność zapewnienia bytu sobie i rodzinie stanowiła silną motywację dla bezrobotnych pożyczkobiorców do osiągnięcia sukcesu gospodarczego. Samozatrudnienie było często jedyną szansą na pracę i stałe dochody. W swoich działaniach bezrobotni byli jednak na ogół osamotnieni i pozostawieni bez wsparcia z zewnątrz. Niewątpliwą zaletą pożyczek było pełnienie przez nie funkcji ekonomicznej, polegającej na wspieraniu drobnej przedsiębiorczości na poziomie lokalnym [Kabaj 2002, s. 186].

W obecnie obowiązującej Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jedn.: DzU 2008, nr 69, poz. 415, ze zm.) pożyczki zastąpione zostały bezzwrotną dotacją, która udzielana jest pracodawcy lub bezrobotnemu na tworzenie miejsc pracy.

4. Dotacja dla bezrobotnych jako instrument wspierający samozatrudnienie w Polsce

Finansowanie różnych form aktywizacji zawodowej w Polsce jest dokonywane ze środków Funduszu Pracy. Do form tych należą m.in.:

- szkolenia,
- zatrudnianie w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych,
- wykonywanie prac społecznie użytecznych,
- przygotowanie zawodowe w miejscu pracy,
- odbywanie staży u pracodawców,
- refundowanie pracodawcom kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla skierowanych na nie bezrobotnych,
- przyznawanie bezrobotnym środków na podjęcie działalności gospodarczej (dotacja).

W kontekście pomocy związanej z samozatrudnieniem, oprócz dotacji na rozpoczęcie działalności, bezrobotni mogą liczyć także na finansowanie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa (ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, art. 44 pkt 3).

Dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej to instrument rynku pracy funkcjonujący od 2004 r., przyznawany przez powiatowe urzędy pracy ze środków

Funduszu Pracy. Dotacje to obecnie jedna z najpopularniejszych i najlepiej ocenianych form aktywnego przeciwdziałania bezrobociu. Za jej atrakcyjnością przemawia fakt, że ma charakter bezwrotny, wypłacana jest przed rozpoczęciem samodzielnej działalności (w przeciwieństwie np. do pomocy ze środków unijnych) i w relatywnie krótkim okresie (całkowity okres od momentu złożenia wniosku do momentu otrzymania środków nie przekracza z reguły dwóch miesięcy).

Kwota dotacji w 2010 r. odpowiadała wysokości sześciokrotnego średniego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w IV kwartale 2009 r. wyniosło 3243,60 zł, zatem maksymalna kwota dotacji z urzędu pracy mogła wynosić 19 461,60 zł.

Warunkiem otrzymania dotacji jest posiadanie statusu bezrobotnego i rejestracja w urzędzie pracy. O dotacje mogą ubiegać się studenci, ale tylko studiów zaocznych. Czynnikiem wykluczającym przyznanie środków jest prowadzenie działalności gospodarczej w okresie 12 miesięcy przed złożeniem wniosku, a czasami także odmówienie bez uzasadnionej przyczyny podjęcia zatrudnienia, stażu lub przygotowania zawodowego. Osoba bezrobotna zarejestrowana w urzędzie pracy, która prowadziła w przeszłości działalność gospodarczą, może ubiegać się o dotację, pod warunkiem że poprzednie przedsiębiorstwo zostało zamknięte co najmniej 12 miesięcy przed dniem złożenia wniosku. Wymagane jest przy tym podanie powodów likwidacji poprzedniego podmiotu – jeśli były one inne niż ekonomiczne, może to zwiększać szanse na uzyskanie dotacji.

Środki z dotacji mogą być przeznaczone na inwestycje mające charakter jednorazowy, np. zakup środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych. Dotacja nie powinna być natomiast przeznaczana na pokrycie bieżących kosztów działalności, które co do zasady powinny być finansowane z wpływów wygenerowanych w ramach funkcjonowania przedsiębiorstwa. Należy jednak zaznaczyć, że każdy urząd pracy ustanawia własny regulamin, w którym określa sposób rozdysponowania otrzymanych środków.

Osoba bezrobotna ubiegająca się o dotację nie musi teoretycznie posiadać wkładu własnego, choć w praktyce posiadanie kapitałów własnych jest czynnikiem zwiększającym szanse na otrzymanie dofinansowania. Wniesienie prywatnego majątku, choćby w postaci narzędzi, komputera, samochodu (wykorzystanych bezpośrednio w przedsięwzięciu), jest dla urzędu sygnałem, że skoro wnioskujący jest gotowy ryzykować własnym kapitałem, to jest bardziej zdeterminowany, by osiągnąć sukces. To przekłada się z kolei na większe prawdopodobieństwo przetrwania jego firmy w przyszłości. Kwestią indywidualną urzędu pracy jest określenie w regulaminie procentowo udziału wkładu własnego wymaganego od osoby bezrobotnej.

Zasadniczym elementem wniosku o dotację jest biznesplan, który zwiększa wiarygodność planowanego przedsięwzięcia i ułatwia zrozumienie jego koncepcji przez urzędników. Biznesplan może także pomóc osobie bezrobotnej w realnej ocenie przychodów, kosztów i wyniku finansowego planowanej działalności. Umowa

zawierana przez osobę bezrobotną, która otrzymała dotację, zobowiązuje ją do prowadzenia działalności gospodarczej nieprzerwanie przez okres 12 miesięcy. Fakt ten powinien być udokumentowany zaświadczeniami z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i urzędu skarbowego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami urzędy pracy nie weryfikują, czy nowo powstała firma przynosi zyski, czy straty. Osoba bezrobotna, która podejmie samodzielną działalność, nie musi osiągać wyników prognozowanych w biznesplanie. Urzędy pracy nie wymagają także zatrudnienia pracowników, choć deklarowanie utworzenia stanowisk pracy może pozytywnie wpłynąć na decyzję o przyznaniu dofinansowania. W praktyce osoby bezrobotne zakładają z reguły przedsiębiorstwa jednoosobowe.

Dotacja na uruchomienie działalności nie jest opodatkowana podatkiem dochodowym i może łączyć się z finansowaniem ze środków unijnych. Ustawa dopuszcza kilka form zabezpieczenia ewentualnego zwrotu kwoty dotacji, w przypadku niedotrzymania warunków umowy, przy czym w praktyce stosuje się zwykle poręczenie lub zastaw na prawach i rzeczach.

5. Efektywność instrumentów aktywizacji zawodowej ze środków Funduszu Pracy

Analiza instrumentów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych została dokonana na podstawie danych zgromadzonych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Dane dotyczące przyznania bezrobotnym środków na podjęcie działalności gospodarczej ustalono na podstawie miesięcznych danych zawartych w sprawozdaniu MPiPS – 02. Analiza obejmowała wszystkie podstawowe formy aktywizacji zawodowej bezrobotnych finansowane z Funduszu Pracy, z wyjątkiem m.in. finansowania kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa dla bezrobotnych, którzy otrzymali środki na podjęcie działalności gospodarczej.

W ocenie efektywności form aktywizacji wykorzystano m.in. następujące wskaźniki:

- efektywność zatrudnieniową (wskaźnik zatrudnienia) – stosunek liczby osób, które po zakończeniu udziału w określonej formie aktywizacji uzyskały w okresie do 3 miesięcy zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęły działalność na własny rachunek, do liczby osób, które zakończyły udział w danej formie aktywizacji,
- koszt uczestnictwa w programie – faktyczne wydatki poniesione kasowo na daną formę aktywizacji podzielone przez liczbę osób, które uczestniczyły w tej formie aktywizacji.

W 2009 r. w ramach podstawowych programów przeciwdziałania bezrobociu liczba osób aktywizowanych wyniosła ogółem 684 624. Liczba ta była większa, w porównaniu z rokiem 2008 o około 5% (tab. 2). Najbardziej znaczącą formą aktywizacji, ze względu na liczbę osób, które wzięły udział w programie, były szkolenia

oraz staże. W roku 2008 uczestniczyło w nich łącznie około 340 tys. osób, a w roku 2009 aż 425 tys. osób.

Tabela 2. Liczba oraz udział procentowy uczestników programów w latach 2007-2009 według form aktywizacji

Forma aktywizacji	2007		2008		2009	
	liczba osób	udział w %	liczba osób	udział w %	liczba osób	udział w %
Szkolenia	178 089	26,5	168 336	25,8	168 334	24,6
Prace interwencyjne i roboty publiczne	99 996	14,8	90 568	13,9	94 367	13,8
Prace społecznie użyteczne	73 400	10,9	63 940	9,8	65 768	9,6
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	65 777	9,8	79 438	12,2	7 162	1,0
Staże	173 017	25,7	169 860	26,0	256 669	37,5
Tworzenie stanowisk pracy, z tego:	82 509	12,3	80 172	12,3	92 324	13,5
• <i>środki na podjęcie działalności gospodarczej</i>	45 086	6,7	52 155	8,0	63 964	9,3
Razem	672 788	100	652 314	100	684 624	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Efektywność form promocji... 2009, s. 5; Efektywność podstawowych form... 2010, s. 4].

Wspieranie osób bezrobotnych poprzez dotację na podjęcie działalności gospodarczej wykazywane jest w tej statystyce jako element działań na rzecz tworzenia stanowisk pracy. Należy zauważyć, że pomoc ta nie posiada znaczącego wymiaru. Z aktywizacji w tej formie skorzystało w 2009 r. blisko 64 tys. osób, podczas gdy w roku 2008 ponad 52 tys., a w roku 2007: 45 tys. osób, co stanowi odpowiednio 9,3%, 8% i 6,7% łącznej liczby uczestników programów. Pozytywne jest to, że korzystanie z dotacji ma w badanym okresie tendencję do wzrostu: w 2009 r. otrzymało ją o ok. 23% więcej osób w porównaniu z rokiem 2008 i o ok. 42% więcej osób w porównaniu z rokiem 2007. Wsparcie to wypada korzystnie również w relacji do innych form aktywizacji, w aspekcie wskaźnika efektywności zatrudnieniowej (tab. 3), który kształtował się w tym przypadku, zarówno w roku 2008 jak i 2009 na poziomie 100%. Biorąc pod uwagę poziom wskaźnika dla wszystkich analizowanych form aktywizacji (średnio 56% w 2008 r. i 53,2% w 2009 r.), jest to poziom najwyższy. Jednak bezpośrednie porównywanie dotacji z pozostałymi formami aktywizacji nie jest wskazane, z uwagi na zasady jej przyznawania (osoby, które ją otrzymały, rozpoczynają działalność gospodarczą na własny rachunek). W przypadku innych form liczba uczestników biorących udział w programie, liczba osób kończących udział w programie i wreszcie ostateczna liczba zatrudnionych mogą różnić się od siebie.

Tabela 3. Efektywność zatrudnieniowa i kosztowa oraz koszt uczestnictwa w programie według form aktywizacji w latach 2008-2009

Rodzaj programu	2008		2009	
	wskaźnik efektywności zatrudnieniowej programu (w %)	koszt uczestnictwa w programie (w zł)	wskaźnik efektywności zatrudnieniowej programu (w %)	koszt uczestnictwa w programie (w zł)
Szkolenia	39,2	1664,15	34,3	2255,5
Prace interwencyjne i roboty publiczne	73,4	4267,97	71,8	4474,8
Roboty publiczne	46,6	5578,42	48,0	6099,1
Prace społecznie użyteczne	43,4	530,34	39,8	558,7
Staże	54,2	5412,90	49,5	5268,6
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	53,4	4405,81	52,0	17 946,9
Środki na podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnych	100,0	13 401,63	100,0	17 101,6
Refundacja wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy	100,0	13 684,94	100,0	18 143,5
Średnio	56,0	4768,79	53,2	5865,5

Źródło: [Efektywność form promocji... 2009, s. 7; Efektywność podstawowych form... 2010, s. 8].

Tabela 4. Liczba nowo powstałych podmiotów w sektorze przedsiębiorstw w latach 2007-2009

Przedsiębiorstwo	Liczba zatrudnionych	2007	2008	2009
Mikro	0-9	309 248	334 812	397 114
Małe	10-49	4317	5180	5240
Średnie	50-249	442	526	381
Duże	powyżej 250	84	82	53
Razem		314 091	340 074	402 407

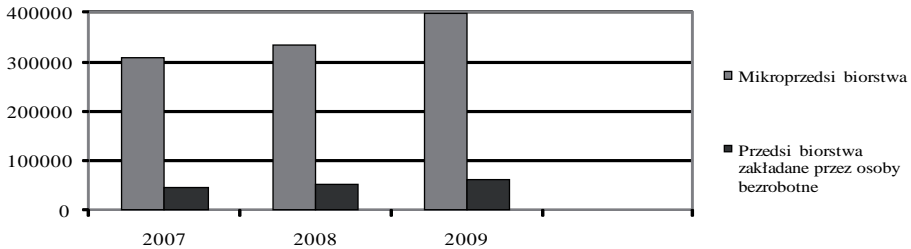
Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Raport o stanie sektora... 2010, s. 229].

Pozytywną tendencją, którą można zaobserwować w badanym okresie, jest nie tylko wzrost liczby osób, które skorzystały z dotacji na uruchomienie działalności gospodarczej, ale także wzrost przeciętnej wysokości przyznawanych środków. W roku 2009 osoba bezrobotna mogła na ten cel otrzymać średnio 17,1 tys. zł, podczas gdy w roku 2008: 13,4 tys. zł., a w roku 2007 zaledwie 11,9 tys. zł.

Znaczenie dotacji, przyznawanej osobom bezrobotnym na podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej, dla rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw powinno być analizowane w kontekście ogólnej liczby powstających przedsiębiorstw. Można przyjąć, że jednostki utworzone przez bezrobotnych to najczęściej mikroprzedsiębiorstwa. W latach 2007-2009 ogólna liczba zakładanych przedsiębiorstw

miała w Polsce tendencję do wzrostu (tab. 4), przy czym powstawały głównie mikroprzedsiębiorstwa.

W jakiej zatem części podmioty zakładane przez osoby bezrobotne, w wyniku otrzymanej dotacji, miały udział w tej wielkości? Analizę zaprezentowano na rys. 1.

Rys. 1. Liczba przedsiębiorstw zakładanych przez osoby bezrobotne w porównaniu do ogólnej liczby mikroprzedsiębiorstw powstałych w latach 2007-2009

Źródło: opracowanie własne.

Jak wynika z danych, udział przedsiębiorstw zakładanych przez bezrobotnych w ogólnej liczbie powstających mikroprzedsiębiorstw nie jest duży. W latach 2007, 2008 i 2009 stanowił on odpowiednio 14,5%, 15,5% i 16,1%. Pozytywna jest jednak tendencja do wzrostu liczby takich podmiotów i fakt, że ich udział w ogólnej liczbie mikroprzedsiębiorstw kształtuje się w każdym roku na podobnym poziomie.

6. Podsumowanie

Z ogólnogospodarczej perspektywy można uznać założenie przedsiębiorstwa przez osobę bezrobotną za obiecującą alternatywę znalezienia przez nią nowego miejsca pracy. Należy jednak pamiętać, że nie każda osoba nadaje się do tego, aby prowadzić własną działalność gospodarczą i nie każde przedsiębiorstwo założone w ten sposób przetrwa i osiągnie sukces. Pomysł na własną działalność kształtuje się często w wyniku nabywania doświadczeń w poprzednich miejscach zatrudnienia. Im dłużej trwa faza braku zatrudnienia, tym bardziej niepewnie czuje się osoba bezrobotna. Trudności towarzyszące zakładaniu przedsiębiorstwa, wynikające z kontaktów z instytucjami kredytowymi lub urzędami w celu spełnienia wymagań formalnych, mogą wtedy jeszcze bardziej zniechęcać do uczynienia takiego kroku. Dlatego ważne jest na tym etapie wsparcie przez profesjonalnego doradcę z urzędu pracy, udział w szkoleniach i seminariach.

Podstawową zaletą analizowanej dotacji na uruchomienie działalności, w porównaniu np. z kredytami, jest jej bezzwrotny charakter. Należy podkreślić jednak, że środki pozyskiwane w ten sposób nie są duże. W aspekcie makroekonomicznym minusem może być to, że przy użyciu tej formy wsparcia, powstają w większości

przedsiębiorstwa jednoosobowe, które stwarzają małe możliwości generowania nowych miejsc pracy. Zawsze istnieje jednak szansa, że firmy takie będą zwiększać rozmiary działalności i zatrudniać pracowników. Aby było to możliwe, należy rozważyć wsparcie na kolejnych etapach prowadzenia działalności gospodarczej i stworzenie przyjaznych warunków prowadzenia działalności, w tym poprawę dostępności do innych źródeł finansowania.

Analiza wsparcia osób bezrobotnych w formie przyznania im środków na uruchomienie samodzielnej działalności może stać się przyczynkiem do bardziej pogłębionych badań i poszukiwania odpowiedzi na następujące pytania:

- jaka jest trwałość efektów tej formy wsparcia i jak te efekty wzmacniać,
- jakie instrumenty wsparcia należałoby uruchomić w dalszej kolejności i czy to jest konieczne (np. mikrokredyty),
- jakie są potencjalne korzyści dla budżetu państwa i jego obciążenia w związku z przyznaniem tego rodzaju pomocy finansowej.

Literatura

Efektywność form promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych finansowanych z Funduszu Pracy w 2008 roku, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Funduszy, Warszawa, sierpień 2009.

Efektywność podstawowych form aktywizacji zawodowej realizowanych w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2009 roku, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Funduszy, Warszawa, lipiec 2010.

Kabaj M., *Badanie bezrobocia długotrwałego*, IPiSS, Warszawa 2002.

Kryńska E., *Praca na własny rachunek w polskiej gospodarce. Wnioski i rekomendacje*, [w:] *Praca na własny rachunek – determinanty i implikacje*, red. E. Kryńska, IPiSS, Warszawa 2007.

Metcalf H., Benson R., *From unemployment to self-employment: developing an effective structure of micro-finance support*, Discussion Paper no. 170, National Institute of Economic and Social Research, October 2000, <http://www.niesr.ac.uk/pubs/searchdetail.php?PublicationID=1914>.

Osiecka-Chojnacka J., *Aktywna polityka państwa na rynku pracy*, Informacja BSiE nr 1250 (IP-111S), 2006, www.biurose.sejm.gov.pl.

Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2008-2009, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2010.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, DzU 2008, nr 69, poz. 415, ze zm.

SUBVENTION FOR UNEMPLOYED PERSONS UNDERTAKING SELF-EMPLOYMENT VS. THE CREATION OF MICROENTERPRISES

Summary: The article presents the forms of supporting the unemployed persons who make an effort order to become self-employed in Poland. They are a large potential for the growth of the micro and small enterprises sector. These forms belong to the active labour market policy.